Hans Olav Løkken
Stjørdal
www.historiefortelleren.no

1997 Trønder kalte seg ”Lord Newton”

Å påstå at Høylandet i Trøndelag er det mest sentrale strøket i Norge vil nok bli karakterisert som tullet. Men så var det denne Lornts Mørkved da, som må ha vært helt tullede da han for en mannsalder siden satset på revy nettopp på Høylandet. I 1990 ble Norsk Revyfaglig Senter etablert nettopp på Høylandet. Her arrangeres også Norsk revyfestival, som på et vis er NM i revy. Dette er jordnær underholdning på høyeste nivå. For mange år siden spurte jeg en i NRK hvorfor ikke kanalen hentet sin lørdagsunderholdning fra NM i revy. «*Nei, folk forstår ikke dialekter*», var svaret. Har du hørt på noe så tullede.

Opp i alt dette har vi igjen dette revygeniet Lornts Mørkved. Han dannet sannelig det uhøytidelige Norsk Toillingforbund, på Høylandet selvsagt - som i dag mest synes å tiltrekke seg en del kjendiser. Det kan oppfattes å ligge en viss status å komme med der. To av de som er medlemmer, er hovedpersoner i dette kapittel, nemlig «Lord Newton» og Marvin Wiseth, sistnevnte trolig ikke på grunn av førstnevntes bravader, selv om Marvin Wiseth vel kan sies å ha hatt en sentral rolle overfor nettopp «Lord Newton» på 90-tallet.

1.st Baron Lord Newton 1828 – 1898

Denne «Lord Newton» skulle visstnok ha røtter til Skatval. Han er indirekte ført opp under Røkke Øvre Nedre i nye Skatvalboka, bind III, side 47. Men i bunn og grunn er det lite som er sikkert vedrørende han som egenhendig hadde tatt tittelen ”Lord Newton”. Den eminente adels- og byhistoriker Terje Bratberg i Trondheim har så til de grader spikket denne «Lord Newton» i filler at det må være litt pinlig både for Adresseavisen og daværende ordfører Marvin Wiseth, skjønt sistnevnte tok ansvar og ryddet opp. Det kunne ha blitt en skandale. Eller ble det faktisk det? For undertegnede synes det merkverdig at saken kom og forsvant like fort. Plutselig ble det stille, og kanskje er det bra. Eller er det så enkelt at den norske «Lord Newton» forsvant med opphavets død i 2006? Når en skal sette seg inn i tilfellet ”Lord Newton” kan det være meget vanskelig å finne ut hvor en skal begynne og hvor en skal slutte. Det er ikke vanskelig å forstå at folk kan skryte på seg rikdom, sågar anskaffe seg rikdom, status og eierskap. Det som er vanskelig er å forstå alle de som gikk på limpinnen, og ga vedkommende en form for legitimitet overfor det offentlige Norge og overfor kongehuset.

«Lord Newton» var kort sagt en Sigurd Johnsen, hvis oldeforeldre kom fra Skatval. Han var født den 29. september 1939, og opererte senere også under navnet «dr. Sigurd Edmond Røkke-Johnsen Esq.», etter sigende en doktorgrad i akustikk fra universitetet i Venezia. Sigurd Johnsen, som offisielt tok navnet Røkke-Johnsen, sies å ha vokst opp på Skatval med familiebakgrunn fra grenda Røkke. Mer korrekt er vel at han ble født i Trondheim, med røtter til Skatval. Bestemor var Hanna Røkke, gift med journalisten Johnsen i avisa Nidaros, som ofte besøkte Skatval med sine advarsler mot tidens tann, nemlig en gryende fremmarsj av nasjonalsosialistisk tankegods. Paret fikk en datter, Inger. Hun ble gravid 17 år gammel og dermed mor til vår kommende «Lord Newton». Faren var visstnok en jødisk student, som var i byen midlertidig, som en del av sine studier. Han forsvant straks fra byen, da Inger nedkom med det som den gangen ble kalt for en «lausunge». Da tyskerne hærtok landet, kom bestemor Hanna til Skatval med sin datter Inger og barnebarnet, og ga grunnlaget for det som senere ble referert til som «*jødeguttens oppvekst på Skatval*». Det er mulig at mor og bestemor fryktet at jødeblodet kunne gjøre Trondheim utrygg for gutten. I voksen alder skjønte Sigurd dette, og i stor takknemlighet kom han flere ganger tilbake til Skatval, men da oftest i all stillhet og beskjedenhet. Inger Valstad, f. 15. desember 1932, fortalte meg at jødegutten ble døpt i et vaskefat av hennes far Peter O. Røkke (1886-1982). Senere fikk han kirkens velsignelse, muligens en dåp nr. 2. Min hovedkilde hva gjelder guttens oppvekst, Øyvind Aursjø, forteller at mor Inger trolig døde unge, og at Sigurd for det meste ble oppdratt av bestemor Hanna. Mot slutten, eller etter krigen, flyttet de tilbake til Trondheim. Det ble sterke bånd mellom bestemor og barnebarn, og Inger Valstad forteller at det første Sigurd gjorde da han tjente egne penger, var å kjøpe et kjøleskap til sin bestemor. Sigurd Edmond Johnsen-Røkke glemte nok heller ikke sitt opphav, som en eller annen hadde fortalt ham om. For i voksen alder, forteller Øyvind Aursjø, klarte «Lord Newton», etter eget utsagn - å spore opp sin far i det jødiske miljøet i Amerika. Det i seg selv viser at «Lord Newton», hvis bravader og merkverdigheter - som du nå skal få lese om, og som har satt ham i et underlig, skrullet lys - kanskje ikke var så borte vekk, likevel. «*Kanskje var han en virkelig smart fyr med usedvanlige evner og talent*», sier Øyvind Aursjø. Denne Øyvind er en skarpsindig person, mest som et levende leksikon hva gjelder ulike slekter på Skatval. Her er det ikke avanserte dataprogram og tegnede slektstre. Øyvind Aursjø har hele livet lidd av ordblindhet. Han har alt i hodet, og er en meget oppegående og givende samtalepartner.

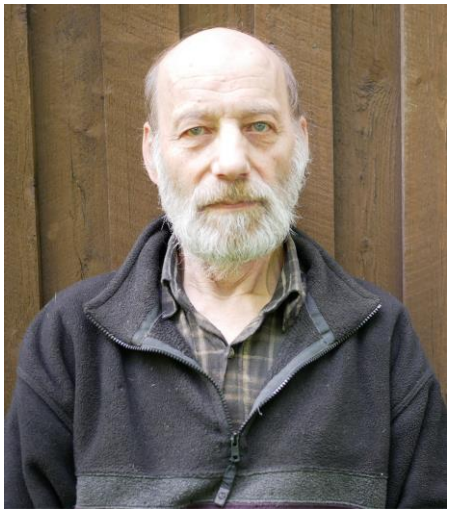

Øyvind Aursjø, 25. august 2018

Det sies at Sigurd Edmond Johnsen-Røkke var lærer ved Strinda framhaldsskole mellom 1961 og 1962. Han har selv hevdet at han startet på musikkstudier ved Norges lærerhøgskole, men avbrøt studiene i 1963 og haiket til Thailand, der han bodde fra 1963 og arbeidet som forretningsmann. Han kom, ifølge ham selv, inn i den thailandske kongefamilien som prins, og opererte med det thailandske kongevåpenet på sitt eget brevark. Han fikk seg en adelstittel i England, derfor «Lord Newton», og drev det så stort innen kunstmarkedet at kunstkjennere verden over bare kløde seg i hodet. Han hevdet blant annet at han eide en rekke Fabergéskatter, som kunsthistorikere ikke kjenner til. Ikke dårlig for en mann som startet sin karriere som avisbud i Trondheim. VG skrev en gang at «Lord Newton» er en av Østens mektigste menn, og troner som en solkonge i sitt private Versailles. I 1997, i forbindelse med 1000-årsjubileet, skjenket Røkke-Johnsen en statue av kong Olav, utført

av Harald Wårvik, til Trondheim kommune. Den ble avduket av kong Harald med «Lord Newton» til stede.

Kong Harald avduker statuen av kong Olav, fredag 30. mai 1997. «Lord Newton» i bakgrunnen til venstre (Faksimile fra Adresseavisen)

For å fylle ut bildet mer hva gjelder Sigurd Edmond Røkke-Johnsen, allias ”Lord Newton”, skal jeg ta med noen linjer skrevet av Inger Lise Kleppe Trond Solberg i VG den 27. oktober 1996: ”*Røkke-Johnsen kom fra beskjedne kår i Trondheim, og som guttunge gikk han med Adresseavisen for å spe på ukelønnen. Første lønningsdag inviterte han sin mor på middag. Han ble beskrevet som en meget habil pianist med utsøkt gehør. Som unggutt etter krigen spilte han for Klostergatens kvinner mens de sto i melkekø. Han arbeidet som økonomisk rådgiver og forretningsfører for den thailandske regjeringen. Jobben besto blant annet i å få anbud når regjeringen skal bygge kraftverk, broer og statsbygg. Han var også involvert i olje- og gasskonsesjoner, forsikring, bankinvesteringer og eiendom. Johnsen slo seg altså opp som forretningsmann i Bangkok og drev flere firmaer og agenturer. På 1980-tallet avviklet han de fleste firmaene, men beholdt en eksklusiv kunst- og antikvitetsforretning. Kontraktsmegler kan han godt kalle seg, og fortalte selv at han hadde en årsinntekt på ca. en milliard kroner. Sigurd Edmond Johnsen skapte seg åpenbart en stor formue i Thailand, men mye mystikk omga mannen og hans forretninger. Han hadde utvilsomt gode forbindelser inn i maktens sentrum i Bangkok. Blant annet ledet han en thailandsk regjeringsdelegasjon til England, Norge og Sverige i 1990. Kunst og musikk var hans største lidenskaper. Han så ikke bare ut som en millionær, han levde som en: Hver sjette uke spiste han frokost i Paris, og lunsj på Ritz Hotel i London. Så interessert var han i musikk at han i forbindelse med en kunsthandel i St. Petersburg ba om å få leie med seg en kvinnelig harpist til Bangkok. Hun bodde hos ham en måned og sørget for at han sovnet og våknet til harpespill. Han lærte alt om harpe, hun ble 10 000 dollar rikere*”.

Nå har du her lest deg litt opp på ”Lord Newton”. Nå er det på tide å lese seg litt ned. Terje Bratberg har karakterisert denne Sigurd Røkke-Johnsen som en av de største tullinger som har vært framme i det norske mediebildet. Så la oss begynne fra begynnelse og forsøke å nøste sammen noen tråder, med referanser til – og hentet fra Terje Bratberg sin samlede oversikt.

5.th Baron Lord Newton (Richard Thomas Legh, f. 1950

(Finner ikke bilde av ham)

Saken startet i 1993 da Røkke-Johnsen ble intervjuet av Gerd Isern i Adresseavisens lørdagsutgave. Han omtales i artikkelen som Dr. Sigurd Edmund Røkke-Johnsen Esq. Artikkelforfatteren lot seg tydeligvis imponere. Artikkelen er, ifølge Bratberg, et strålende eksempel på aldeles ukritisk journalistikk, hvor ikke en eneste opplysning er sjekket, til tross for at flere av påstandene er av en slik art at forfatteren burde ha følt et behov for å gå dem nærmere etter i sømmene. Artikkelforfatteren fortalte at hun holdt en ekte

Rembrandt i sine hender. Tidsskriftet Kapital var ikke imponert over det de klarte å finne ut om Røkke-Johnsens kunstsamling, og karakteriserte denne som skrap. Mannen var i følge Kapital uten forstand på kunst.

Det ble også hevdet at Røkke-Johnsen eide en rekke Fabergéskatter. Blant annet et triptykon i bergkrystall, bestilt av tsar Nikolai II til hans tsarina den danske prinsesse i 1883. ”*En interessant påstand*”, sier Terje Bratberg. Kunsthistorikere kjenner ikke til hans samling av Fabergés arbeider. Røkke-Johnsen var i følge artikkelen også eier av Fabergés berømte påskeegg. Dette er merkelig; kunsthistorikere har god oversikt over de berømte påskeeggene, i alt 57 stykker, og ingen har registrert at noen av disse skal være i Røkke-Johnsens eie, skjønt åtte er savnet. Røkke-Johnsen skrøt av at han fikk ut 81 malerier fra Russland, som det var eksportforbud på. Hvis påstanden var sann, var det en tilståelse av en alvorlig kriminell handling. Han påsto også at dronning Sirikitt skal ha kjøpt en lysekrone til 50.000 dollar i Røkke-Johnsens kongelige antikvitetsbutikk.

Røkke-Johnsen hevdet at han var oppdratt i et kongelig palass fra han var 23 år, etter kongelig etikette, og at den thailandske kongefamilien var hans nærmeste familie. Hvis Adresseavisen hadde kontaktet Thailands konsul Solveig Skauan, ville dette selvsagt blitt avvist. Hans bruk av tittelen *prins* var aldeles uberettiget. Senere skrev Terje Bratberg til kongen av Thailand for å forespørre om Røkke-Johnsens påstand om at han var å betrakte som prins. Bratberg mottok som følge av dette en telefonisk henvendelse fra den thailandske konsul, som avkreftet flere av Røkke-Johnsens mange merkverdige påstander.

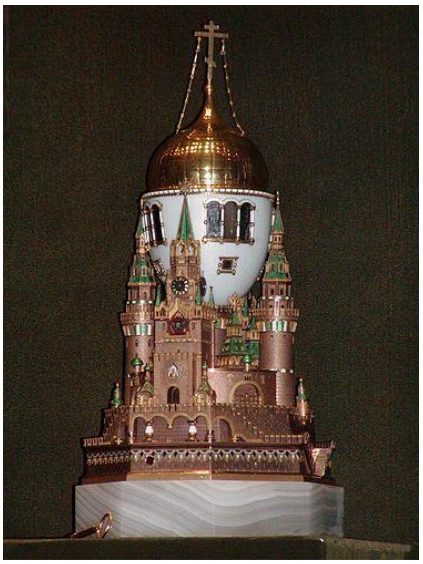

Fabergés påskeegg

Røkke-Johnsen har fortalt at han ga kongelige middagsselskaper. Da var det kongelig monogram på menyen, som blir tilberedt i det kongelige palass, og servert hjemme hos ham av kongelige tjenere. Røkke-Johnsen fortalte at han hadde 90 millioner dollar i årsinntekt. Røkke-Johnsens påsto overfor Adresseavisen at han hadde en akademisk grad; nemlig en doktorgrad i akustikk fra Venezia. Nå er det slik at til og med Italia fører oversikt over hva som deles ut av akademiske grader. På en forespørsel fra Terje Bratberg svarte Accademia di Belle Arti di Venezia den 23.06.1997 at de ikke kjente noe til Røkke-Johnsen. Hvorfor gjorde ikke Adresseavisen denne sjekken?

Røkke-Johnsen hadde tydeligvis også kontakt med det britiske kongehus. Han påsto at han ble tildelt tittelen Esquire av den engelske dronningmoren. Senere ble det også kjent at Røkke-Johnsen hadde kjøpt en Lordtittel. Selgeren var ingen hvem som helst, men prinsesse Dianas bror, Earl Spencer. Prisen på tittelen skulle være 3-5 millioner kroner, et annet sted står det 1, 7 millioner. Denne opplysningen fikk Terje Bratberg til å reagere og han skrev til diverse autoriteter om saken. Så vidt ham bekjent var ikke adelstitler salgbare, og ved en kontroll i Debretts Peerage kunne Bratberg fastslå at Lord Spencer ikke bar tittelen Lord Newton. Den virkelige Lord Newton er den 5. Baron, Richard Thomas Legh. Røkke-Johnsen hadde hevdet at han som «Lord» ble invitert til en årlig mottagelse i det britiske Overhus. Terje Bratberg mottok 16. desember 1996 et brev fra den 5. Baron Newton, hvor han takker Bratberg for hans innsats for å avsløre misbruket av hans tittel.

I 1996 undersøkte tidsskriftet Kapital en del av Røkke-Johnsens påstander. Bladet kunne fortelle at hans angivelige adelstittel var fullstendig verdiløs og uten noen som helst betydning. Kapital utropte ham til «Tidenes bløff».

Den 22. mars 1994 fortsatte Røkke-Johnsen sine fremstøt overfor Trondheim. Han kunne fortelle at han hadde godt håp om å få med seg kongen av Thailand til Trondheims 1000-års jubileum. Nå er vel ikke konger noe man får med seg, og den thailandske konsul kunne opplyse at kongen av Thailand aldri mer forlater sitt rike. I midten av juli 1995 kunne Røkke-Johnsen meddele at han skulle finansiere et monument over kong Olav i Trondheim. Det skulle bli en gave til byen fra ham: «Lord Newton», i forbindelse med 1000-års jubileet.

Den 19. desember 1995 ble Røkke-Johnsen hyllet for sin hjelp med å skaffe firmaet Micro-Design kontrakt med Thailand. Her understrekes hans gode kontakter langt inn i den thailandske regjeringen. Dette skulle være et millionkupp og dermed var kontakten til ledende kretser i Trondheim etablert.

Daværende konge av Thailand, Rama IX (Bhumibol Adulyadej 1927-2016

Ved nyttårstider 1996 slapp Røkke-Johnsen flere opplysninger om kongestatuen han skulle gi til Trondheim by. Han ønsket å ta med kongen av Thailand til jubileet, og da var det vel bare rett og rimelig at kong Harald skulle ta imot. Røkke-Johnsen kunne fortelle pressen noe senere at kongen av Thailand sannsynligvis ville komme til Trondheim og da naturligvis som Sigurd Edmund Røkke-Johnsens gjest, for ikke å si ”Lord Newtons” gjest. Som nevnt overfor forlater ikke kongen av Thailand sitt land.

Den 16. desember 1996 opplystes det i Adresseavisen at statsminister Gro Harlem Brundtland takket nei til å besøke Røkke-Johnsen under sitt besøk i Thailand. Trondheims ordfører Marvin Wiseth opptrådte som ærendsgutt og overbrakte invitasjonen. I sin markedsføring overfor Wiseth omtaler Røkke-Johnsen seg som den viktigste person og kontaktperson, med mer erfaring og kontaktnett enn både den norske ambassade, eventuelt eksportrådets folk i Bangkok og sitter med det mest eksklusive kontaktnett til alle ministere og «det thailandske storting». Wiseth var tydeligvis imponert og ga ham følgende attest: *Han er involvert i betydelige forretningsmessige foretagender i Thailand, hans nye hjemland, og har samtidig sterke interesser innenfor kunstens område. Hans kontaktnett i Thailand betraktes som imponerende*. Wiseths kilde for disse påstandene var åpenbart Røkke-Johnsen selv. Gro Harlem Brundtland var vanskeligere å overbevise, og hun avsto altså fra å besøke ”Lord Newton”. Under det planlagte statsministerbesøket hadde Røkke-Johnsen tenkt å vise statsministeren et maleri av kronprinsesse Märtha som skulle gis som gave til kongeparet under 1000-års jubileet. For å skaffe seg dette maleriet skal han ha overbydd det norske kongehuset!

En kommentar fra slottet i september førte til at kunstneren måtte korrigere utformingen av monumentet: kong Olavs uniformslue ble byttet ut med hatt, og epålettene på frakken ble tatt bort. Dette skjedde etter at utkastet til monument først var godkjent av Trondheim kommunes rådgivende utvalg for kunstnerisk utsmykking. ”*Hans Majestet har bemerket at det for kong*

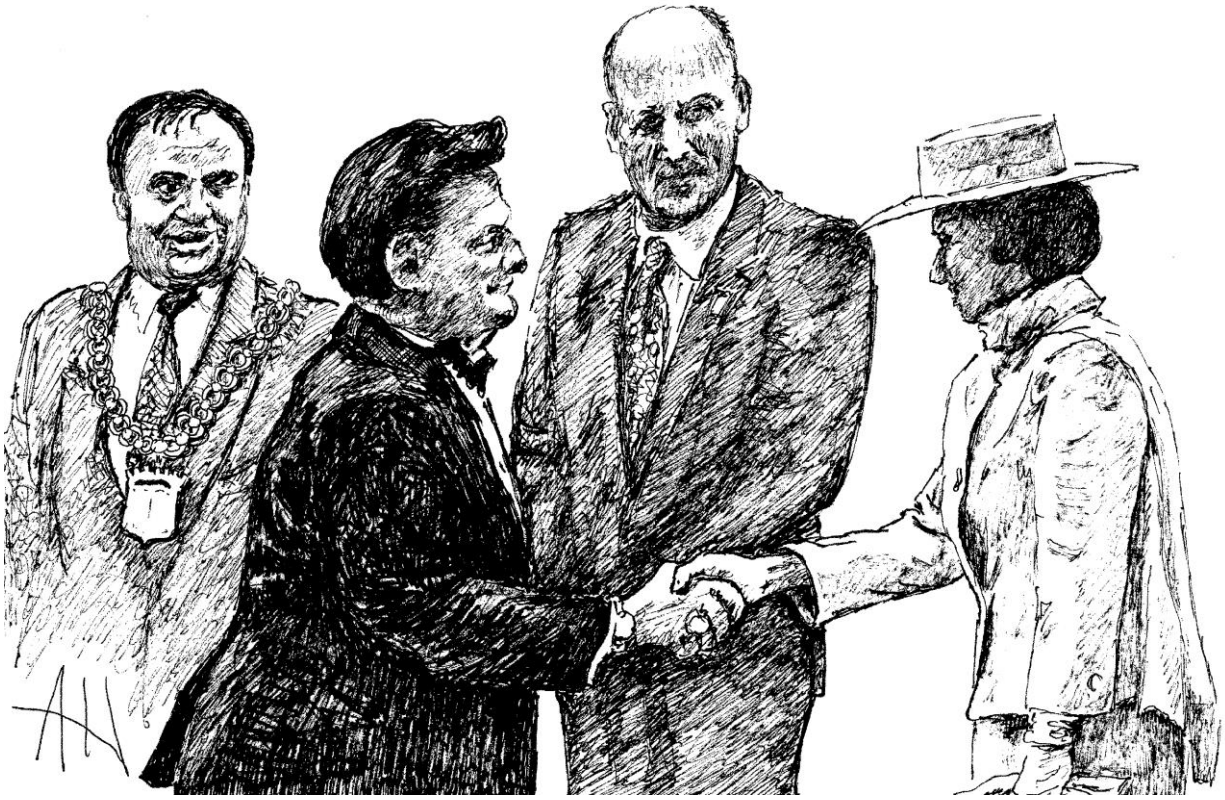

Avdukingen i mai 1997
F.v: ordfører Marvin Wiseth, «Lord Nelson», kong Harald og dronning Sonja

Olav ikke ville være naturlig å ta av en uniformslue til hilsen", heter det i et brev undertegnet av daværende hoffsjef S. A. Farstad.

Fredag den 30. mai 1997 ble omsider Røkke-Johnsens mye omtalte gave til Trondheim by, statuen av kong Olav, avduket i Stiftgårdsparken med kongeparet til stede. Kongen sto for selve avdukingen og ordfører Wiseth holdt tale hvor han benyttet tittelen Lord Newton på Røkke-Johnsen. Ordføreren takket Lord Newton for hans gavmildhet. Hoffet var underrettet om at Røkke-Johnsen misbrukte en annen manns adelstittel. Det var planlagt å tilføre statuen en giverplakett, som skulle tilsi at statuen var en gave til Trondheim by i forbindelse med den 1000-års jubileum fra Dr. Sigurd Edmund Røkke-Johnsen Lord Newton. Ordfører Marvin Wiseth fortsatte som markedsfører. I forbindelse med statueavdukningen inviterte også Røkke-Johnsen i følge intervju på fjernsynet kongeparet til åpningen av sitt palass i Bangkok. Svaret på invitasjonen var visstnok kun et smil.

Terje Bratberg tok opp hele gaven og avdukingen med ordfører Wiseth, og spesielt dette med at giveren benyttet en urettmessig tittel. Bratberg mente at ordføreren burde be kongen, Lord Newton i England og Trondheims befolkning om unnskyldning. 3. juni 1997 intervjuet VG den virkelige Lord Newton, Richard Thomas Legh. Han var forferdet over at Røkke-Johnsen hadde skjenket Trondheim by en statue i Lord Newtons navn. Hvis Røkke-Johnsen brukte hans tittel i forretningsmessige transaksjoner, ville han ta affære.

5. juni omtalte VG Lord-Newton-saken som en ripe i lakken for Trondheim og ordfører Wiseth. Slottet uttalte at messingplaketten hvor Røkke-Johnsen fremstår som Lord Newton var et forhold mellom Trondheim kommune og Røkke-Johnsen. Spørsmålet var nå om det ikke var mest fornuftig å fjerne plaketten. Og den 31. juli var plaketten erstattet med en ny som kunngjorde at statuen var en gave til Trondheim by fra Sigurd Edmund Røkke-Johnsen. Både lord- og doktortittelen var nå borte. Forøvrig ble Røkke-Johnsen i programmet Herremagasinet på NRK høsten 1997 utropt til «årets skrulle».

5. mars 1998 kunne Adresseavisen fortelle at en bronsestatue som Røkke-Johnsen hadde gitt til ordfører Wiseth var tatt tilbake og skulle plasseres på Hotell Britannia. Statuen skulle være av kunstneren Frederic Remington og var ifølge Røkke-Johnsen verdt fire millioner kroner. Terje Bratberg har skrevet på internett at Wiseth av skattemessige grunner hadde vanskeligheter med å akseptere gaven. Bratberg henviser samtidig til at en helt identisk statue kan kjøpes på internett for 275 dollar!

Byhistoriker Terje Bratberg og ordfører Marvin Wiseth

Det ble som indikert en heftig polemikk mellom byhistoriker Terje Bratberg og ordfører Marvin Wiseth vedrørende denne «Lord Newton», og saken ble nok tonet ned, som vel var i manges interesse. Og forholdet i dag mellom disse to høyverdige byborgere er visstnok utmerket. Men for utenforstående så det hele ganske merkverdig ut, og flere sitter med en følelse av at det var noe som ikke ble helt bra håndtert. Lornts Mørkved fikk denne «Lord Newton» dit mange mente han burde komme, nemlig som medlem av Norsk Toillingforbund.

Det skal tilføyes at etter avdukingen var det urfremføring av Nidaros-oratoriet av komponisten Arne Nordheim og forfatter Paal-Helge Haugen i selve Nasjonalhelligdommen. Dette som ledd i 1000-års markeringen. «*Fantastisk*», var dronning Sonjas kommentar, der hun ledet an i lag med kong Harald inn i Erkebispegården til festmiddag. Etter kongeparet kom ordfører Marvin Wiseth, som vert, kulturminister Turid Birkeland og fylkesmann Inger

Lise Gjørv. Liv Ullman kom sammen med sin søster Bitten Øie. Liv Ullmann kommenterte opplevelsen i Nidarosdomen slik, med sin vanlige andakt i stemmen: «*Jeg følte at Gud var til stede*». Helt til slutt blant gjestene kom «Lord Newton». Adresseavisen kom med kritikk overfor kommunens flotte kongemiddag. Blant de 200 gjestene til bords var ikke verken komponisten, forfatteren eller noen av solistene. De fikk en enklere servering et annet sted i byen. Ja sågar, ifølge Adresseavisen, måtte også flere av dem betale regningen etter bespisningen selv.

Så er det et forhold som er vanskelig å forstå. Hvorfor er det ingen kvinner med i alt snakket med, om og rundt «Lord Newton»? Meget forunderlig! Et annet interessant poeng som kan nevnes er at benevnelsen Lord Newton pr. 2018 i England er noe belastende og står på et vis i lys av vår «trønder-Newton». Den siste Lord Newton: 5.th Baron Lord Newton (Richard Thomas Legh), synes å ha viklet seg inn i spekulative forretninger. I 1999 ble han fratatt sin plass i House of Lords i parlamentet - og har gått fullstendig under jorden. Ikke engang bilde av ham er å oppdrive. Når jeg har henvendt meg til ulike engelske arkiver, museer, parlamentet og den britiske ambassade, til og med kjent journalist, så har alt og alle backet ut, vasker sine hender eller unnlater å svare. *The british attitude* er ikke til å kjenne igjen. - Det finnes på Skatval og i Trøndelag forøvrig slektninger av vår «Lord Newton». Jeg har selvsagt funnet de nærmeste, men av forståelige grunner har jeg valgt å ikke ta de med her.

«Lord Newton»

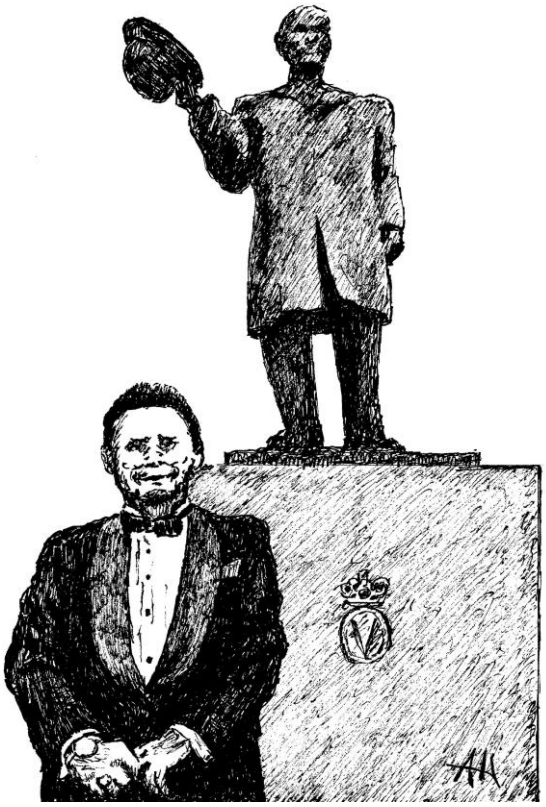

Eksil-trønderen Sigurd Edmond Røkke-Johnsen døde i Thailand den 18. november 2006 etter lengre tids sykeleie. Han ble 66 år gammel. ”Lord Newton” døde med ham bort, skjønt det synes som det noen år tidligere hadde blitt lagt lokk på hele ”saken”. Var det så mange tildragelser og fantasier at det ble en belastning for flere, en pinlig affære totalt sett? Kanskje ligger det en viss symbolikk i følgende svar fra Røkke-Johnsen selv, da han av Adresseavisen ble konfrontert med sine titler, forretningsvirksomhet, den thailandske kongefamilien, kunst og levesett. Da svarte ”Lord Newton”: ”*Jeg har lært meg i Østen å omgi meg med et lite slør*”.